

TEST
(60 punktów)

Przeczytaj teksty A i B i wykonaj zadania 1-17.

TEKST A

Jan Mela (ur. 30 grudnia 1988 w Gdańsku) – polski podróżnik i działacz społeczny. Najmłodszy w historii zdobywca biegunów – północnego i południowego. Pierwszy niepełnosprawny, który dokonał takiego wyczynu. Wyprawy: oba bieguny Ziemi (2004); Kilimandżaro (2008); Elbrus (2009); El Capitan (2010) Założyciel fundacji „Poza Horyzonty”. Współautor programu podróżniczego *Między biegunami* emitowanego na antenie Radia Kraków. W 2011 roku powstał film fabularny o Janie Meli zatytułowany *Mój biegun*.

Na podstawie: www.wikipedia.pl

TEKST B

Joanna Dembińska

Może teraz kosmos?

Jeszcze niedawno Jasia Melę znała tylko rodzina, przyjaciele, znajomi, nauczyciele, osoby z sąsiedztwa... Dziś mówi o nim cała Polska.

Dlaczego? *Jasiu! Jesteś wielki! Myślę, że jesteś teraz wielkim wzorem dla wielu ludzi, którzy pragną spełniać swoje marzenia...* – tego typu komentarze można przeczytać na stronie internetowej poświęconej wyprawie „Razem na biegun”.

Niepełnosprawność to stan ducha, a nie ciała – chciał nas przekonać Marek Kamiński i współorganizatorzy akcji „Razem na biegun”. Znany polski polarnik zaproponował 15-letniemu niepełnosprawnemu chłopcu wspólną wyprawę na biegun północny. Jest to wielkie wyzwanie nawet dla zdrowego, w pełni sprawnego człowieka, wymagające bardzo dobrej kondycji. Okazuje się jednak, że najważniejsze są wewnętrzna determinacja, wiara we własne siły, zapał i optymizm. Sprawność fizyczna, nawet przy obiektywnie dużych ograniczeniach – w przypadku Jasia brak ręki i nogi – to kwestia odpowiedniego treningu. Dzięki akcji powinny w to uwierzyć przede wszystkim osoby niepełnosprawne. One bowiem napotykają na największe bariery utrudniające normalne funkcjonowanie. Bariery fizyczne, związane z takim czy innym typem niepełnosprawności, rodzą przekonanie: „nie poradzę sobie, nie jestem w stanie”. Tymczasem bohaterowie wyprawy udowadniają: „chcieć to móc”!

Szczenie czy odwaga?

Dwa lata temu Jaś Mela w wyniku porażenia prądem został bardzo ciężko poparzony. Nieświadomy zagrożenia, 13-letni wówczas chłopiec, schował się w czasie burzy do stacji transformatorowej. Tam właśnie miał miejsce wypadek. Trzeba było amputować prawą rękę poniżej łokcia i lewą nogę poniżej kolana. Teraz chłopiec porusza się dzięki specjalnej protezie.

Jeszcze w czasie swojego pobytu w szpitalu dostał nietypową propozycję wyprawy na biegun północny. Marek Kamiński, autor propozycji, uwierzył w chłopca. Uznał, że niepełnosprawność nie musi przekreślać jego możliwości, a do realizacji marzeń wystarczy szczerza chęć. *Z początku w to nie uwierzyłem – mówi Jasiu – myślałem, że to żart. Byłem bardzo zaskoczony, nie wierzyłem, że taka wyprawa mogłaby się udać.*

Czy może mówić o szczęściu? No cóż, nie każdy 15-latek dostaje szansę zdobycia bieguna. Ale nie każdy też miałby odwagę stanąć wobec takiego wyzwania. [...]

Na pewno mu się uda!

Choć sam marsz na biegun trwał zaledwie 10 dni, uczestnicy, a w szczególności Jaś, musieli przejść intensywny, długotrwały trening, przygotowujący ich na wszelkie możliwe zagrożenia. Jasiak od niespełna dwóch lat przygotowywał się do wyprawy. Ostatnie pół roku ćwiczył pod okiem specjalistów. Były rozmowy z psychologiem, konsultacje u fizjologa, chirurga, specjalisty ortopedii i traumatologii. Nad polepszeniem kondycji fizycznej chłopca pracował Wojciech Kikowski, trener polskiej kadry paraolimpijskiej. [...]

Bez taryfy ulgowej

Za kołem polarnym panują skrajnie ciężkie warunki. Temperatura dochodzi do -30 stopni C, a wiatr może wiać z prędkością nawet powyżej 100 km/h. W takich warunkach człowiek, jeśli się nie rusza, bardzo szybko marznie. By dotrzeć do celu, podróżnicy musieli przebyć 100-kilometrowy odcinek drogi po lodzie – zamrożonym Morzu Arktycznym. Każdy z nich ciągnął sanie z prowiantem i niezbędnym wyposażeniem. Było to ponad 70 kilogramowe obciążenie. Jeśli warunki pogodowe i sytuacja w terenie sprzyjają, można dziennie pokonać zaledwie około 10 km.

70 km do celu

Marsz rozpoczęli 15 kwietnia 2004 r. Gdy dzień wcześniej wylądowali na dryfującej stacji Borneo, od bieguna północnego dzieliło ich 70 km. Na dotarcie do celu zaplanowali 10 dni. Oprócz niezawodnego sprzętu i dobrej kondycji fizycznej, niezwykle ważne jest zgranie zespołu. Czasem to nawet połowa sukcesu. Wojciech Szumowski, który przebywał z członkami wyprawy na Spitsbergenie, tak skomentował relacje między Jankiem Melą a Markiem Kamińskim: *Jasiak psychicznie jest bardzo mocny, wie po co idzie. Marek nie jest nadopiekuńczy, nie stara się okazywać mu zbytnej troski. Jest niezwykle skupiony na tym, by Jasiak dotarł na biegun i bezpiecznie wrócił do Polski. I równocześnie jest bardzo wymagający, nie okazuje mu taniej czułości. Z drugiej strony Jasiak nie pozwalał sobie na ulgowe traktowanie.* [...]

Biegun zaprasza

Przełomowym momentem okazał się przedostatni dzień wyprawy. Uczestnikom udało się pokonać 13 kilometrów i zmienił się dryf¹, który przybliżył ich nieco do celu. Uwierzyli, że następnego dnia uda im się przebyć ostatnie 9,5 km. Wszystko zależało od warunków w terenie. Te, jak się okazało, były sprzyjające: *jakby biegun zapraszał nas do siebie, jakby ustąpił w tej walce* – relacjonował Jasiak.

Satysfakcja z osiągnięcia celu była ogromna. Kamiński opowiada, jak niesamowite było uczucie, że coś, co jeszcze na początku wydawało się zupełnie nierealne, spełniło się. Jasiak pisał: *Serce zaczęło mi spokojnie bić. Wiedziałem, że już do niczego nie musimy się śpieszyć, że osiągnęliśmy nasz cel.* Był 24 kwietnia 2004 r., godzina 16:16 czasu polskiego, gdy stanęli na biegunie północnym. *Trochę dziwne – nie wygląda niezwykle, jest tylko trochę bardziej płasko niż wszędzie indziej. A biegun północny wypada na jednej małej zaspie, jakich jest miliony na biegunie, tu w Arktyce. Na początku było zdziwienie, że tyle męczyliśmy się, narażaliśmy życie po to, aby dojść do takiej małej zaspie* – relacjonował najmłodszy na świecie i jednocześnie pierwszy w historii niepełnosprawny, który dotarł na biegun. Teraz podkreśla, że tak naprawdę nie cel był najważniejszy, ale sama droga do niego. I na swój sposób cieszy się, że mieli spore trudności po drodze i pojawiło się zagrożenie, że może nie udać się osiągnąć celu. Gdyby nie to, nie byłoby teraz tak wielkiej satysfakcji.

Co dalej?

Wyprawa niewątpliwie odmieniła jego życie. Sam przyznaje, że dzięki niej nabrał większej pewności siebie, zrozumiał, że niepełnosprawność niczego nie przekreśla. *Z większą wiarą zaczął patrzeć na możliwość spełniania nawet najbardziej odważnych marzeń. Zawsze chciałem polecieć w kosmos – mówi – ale to jest nierealne. Za chwilę jednak dodaje: chociaż ta wyprawa też na początku wydawała się nierealna. Kto wie, może więc teraz kosmos?*

www.niepelnosprawni.pl Data opublikowania tekstu: 06.05.2004

¹ Dryf – znoszenie statku lub jakiegokolwiek przedmiotu przez wiatr lub fale.

1. Wpisz podane wyrazy obok ich znaczeń.

Determinacja, kondycja, konsekwencja, satysfakcja

- A. _____ – stan fizyczny i psychiczny jakiejś osoby.
 B. _____ – przyjemność, którą odczuwamy gdy osiągnęliśmy coś, na czym nam zależało.
 C. _____ – postawa kogoś, kto mimo trudności zdecydowany jest dążyć do celu.
 D. _____ – skutek jakiegoś zdarzenia, zwykle nieprzyjemny.

2 punkty

2. Obok podanych stwierdzeń dotyczących Jana Meli wpisz TAK lub NIE.

	Stwierdzenie	TAK / NIE
A.	Jan Mela ma obecnie 29 lat.	
B.	Jest niepełnostrawny od urodzenia.	
C.	Zdobył najwyższe szczyty górskie świata.	
D.	Zainicjował akcję „Razem na biegun“.	
E.	Stworzył fundację „Poza Horyzonty“.	
F.	W 2010 roku zadebiutował jako reżyser.	

3 punkty

3. Autorka pisze: *Dziś o Jasiu mówi cała Polska*. Odpowiedz swoimi słowami na poniższe pytania.

A. Dlaczego Jaś Mela stał się taką popularną osobą?

B. W jaki sposób Polacy dowiedzieli się o wyczynie Jasia?

---

2 punkty

4. Marek Kamiński twierdzi, że *niepełnosprawność to stan ducha, a nie ciała*. Jakie cechy osobowości są według niego najważniejsze?

- A. _____
 B. _____
 C. _____
 D. _____

2 punkty

5. Jaki był cel akcji „Razem na biegun”? Zaznacz **dwie** właściwe odpowiedzi.

- A. Zniechęcenie młodych ludzi do wyprawy na biegun.
- B. Dostarczenie Jasiowi Meli pozytywnych doświadczeń i wrażeń.
- C. Dodanie wiary we własne możliwości osobom niepełnosprawnym.
- D. Udowodnienie, że sprawność fizyczna jest najważniejszą cechą człowieka.

1 punkt

6. Jakie przeżycia towarzyszyły Jankowi przed wyprawą i po wyprawie? Wypisz po **dwa** cytaty z tekstu B.

	Przeżycia przed wyprawą	Przeżycia po wyprawie
1.		
2.		

4 punkty

7. Z jakimi trudnościami można się zetknąć podczas wyprawy na biegun? Wymień **cztery** z nich.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

2 punkty

8. Wypisz z tekstu **trzy** orzeczenia imienne ukazujące stosunek Marka Kamińskiego wobec Jaśka podczas wyprawy.

- A. _____
- B. _____
- C. _____

3 punkty

9. W formie pełnych 1-2 zdań wyjaśnij, kiedy odczuwamy największą satysfakcję z osiągnięcia celu?

---

2 punkty

10. Który środek artystyczny został zastosowany w cytacie *jakby biegun zapraszał nas do siebie, jakby ustąpił w tej walce*. Zaznacz poprawną odpowiedź.

- A. Apostrofa   B. Personifikacja   C. Onomatopeja   D. Peryfraz

1 punkt

11. Do podanych nazw lekarzy specjalistów dobierz po **jednym** właściwym zakresie ich specjalizacji, wpisując do tabeli określony numer.

	Lekarz specjalista	Zakres specjalizacji
A.	traumatolog	
B.	chirurg	
C.	psycholog	
D.	laryngolog	
E.	kardiolog	
F.	stomatolog	

1. zaburzenia przewodów pokarmowych;	7. sprawy sercowe;
2. problemy ze skórą;	8. uczulenie na kwiaty, pyłki;
3. urazy narządów ruchu;	9. próchnica zębów;
4. znieczulenie;	10. porady duchowe;
5. schorzenia nowotworowe;	11. ból gardła, nosa i uszu;
6. operacje różnych części ciała;	12. problemy ze wzrokiem;

3 punkty

12. Do podkreślonych wyrazów dobierz ich synonimy.

- A. Jesteś wzorem dla wielu ludzi – _____
- B. Sanie z prowiantem – _____
- C. Niesamowite uczucie – _____
- D. Pragną spełniać swoje marzenia – _____

2 punkty

13. Obok podanych form czasownikowych wpisz odpowiedni bezokolicznik.

- A. dotarł – _____
- B. stanęli – _____
- C. przygotowujący – _____
- D. sprzyjają – _____
- E. marznie – _____
- F. utrudniający – _____

3 punkty

14. W puste miejsca wpisz słownie podane liczebniki w odpowiedniej formie.

- A. Marsz rozpoczęli w kwietniu (2004) _____ roku.
 B. Od bieguna północnego dzieliło ich (70) _____ kilometrów.
 C. Na dotarcie do celu zaplanowali około (10) _____ dni.
 D. Uwierzyli, że uda im się pokonać ostatnie (9,5) _____ kilometra.
 E. (24) _____ kwietnia stanęli na biegunie północnym.
- 5 punktów

15. Nazwij występujące w wypowiedzeniu *Wyprawa niewątpliwie odmieniła jego życie* części zadania i określ, jaką częścią mowy są wyrażone.

	Część zdania	Część mowy
wyprawa		
niewątpliwie		
odmieniła		
jego		
życie		

5 punktów

16. Zaznacz **trzy** odpowiedzi, które mogą być zakończeniem poniższego zdania.

Śródtytuły w tekście B mają postać ...

- a) zdań prostych.
 b) zdań wykrzyknikowych.
 c) zdań złożonych.
 d) równoważników zdań.
 e) zdań rozkazujących.
 f) równoważników imiesłowowych zdań.

1,5 punktu

17. Które określenie pasuje do tekstu B? Podkreśl poprawną odpowiedź, a następnie na jej uzasadnienie zaznacz wszystkie właściwości charakterystyczne dla tego tekstu.

Literacki

Publicystyczny

- A. Podane są prawdziwe fakty.
 B. Pokazany jest świat przedstawiony.
 C. Występuje rozbudowana fabuła.
 D. Poruszono aktualny temat.

1,5 punktu

Suma punktów za zadania 1-17	
------------------------------	--

21. Jak rozumiesz ukryte znaczenie dwu przeciwstawionych w wierszu „dróg“? Wpisz swoje wyjaśnienie do poniższych zdań.

A. Droga wąska to życie _____ . Wybierają ją ludzie, którzy _____ .

B. Autostrada to życie _____ . Wybierają ją ludzie, którzy _____ .

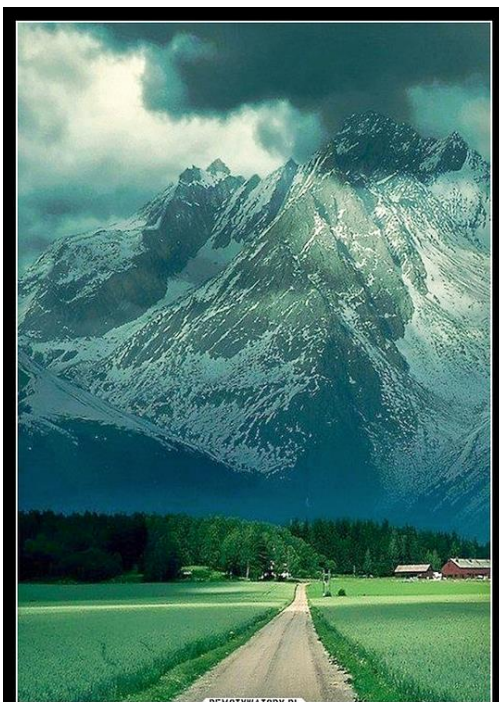
2 punkty

22. Co oznaczają użyte w tekstach frazeologizmy? Połącz każdy z nich z odpowiednim znaczeniem.

1. bez taryfy ulgowej	A. coś zostało bezpowrotnie utracone
2. na łeb na szyję	B. w wielkim pośpiechu, beżładnie
3. diabli wzięli	C. stosując te same kryteria wobec wszystkich

3 punkty

23. Przeczytaj poniższy cytat i dokonaj jego krótkiej interpretacji w postaci krótkiej wypowiedzi (2-3 zdania).

Prostą i łatwą drogą nigdy nie wejdiesz na sam szczyt.

---

4 punkty

Suma punktów za zadania 18-23	
-------------------------------	--